

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1/780

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-219 /6042

Ankara

51/2/2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 30/11/2000 tarihinde kararlaştırılan "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent ECEVİT
Bülent ECEVİT
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Yazı No.	Anayasa
Yazı No.	Adalet
Tarih	5.12.2000 / 780
T. B. M. M.	T. B. M. M.
BAŞKAN	

GENEL GEREKÇE

1. Toplumda meydana gelen sosyal ve ekonomik değişimlerin, suçların çeşitliliğinin ve miktarının artmasında etken olduğu görölmektedir. Bu suçları işleyenlerin topluma yeniden kazandırılmaları ve toplumla bütünleşmeleri bakımından, 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenen suçların infaza esas olan cezalarının toplamından on yıl indirim yapılmaktadır.

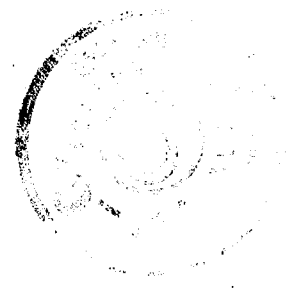
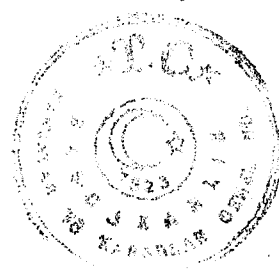
Tasarıda, ölüm cezalarının yerine getirilmemesi, onun yerine ilgili kanunlarda öngörülen infaz hükümlerinin uygulanması; müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olanların ilgili kanunlarına göre çekmeleri gereken cezalarından, diğerk şahsî hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren suçları işleyenler ile cezaları şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya dönüştürülenlerin hükümlülük süresinden on yıl indirim yapılması, kişinin muhtelif suçları söz konusu olduğunda tüm suçlarının cezalarının toplamı üzerinden yapılacak indirimin on yılı geçmemesi ilkeleri benimsenmiştir.

Ayrıca, 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş ve ilgili kanun maddesinde öngörülen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı on yılı geçmeyen suçlardan dolayı kamu davanın açılmasının ve açılmış davaların kesin hükme bağlanmasının ertelenmesi, ertelenen davalardan dolayı varsa tutukluların salıverilmesine karar verilmesi ve bu suçlarla ilgili dava ve delillerin öngörülen sürelerin sonuna kadar muhafaza edilmesi, erteleme konusu suç kabahat ise bir yıl, cürüm ise beş yıl içinde bu kabahat veya cürüm ile aynı cins veya daha ağır şahsî hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir suç işlenmeksizin geçirilmesi hâlinde, ertelemeden yararlanan hakkında kamu davasının açılmaması ve açılmış olan davanın ortadan kaldırılması öngörülmüştür.

Buna karşılık bazı suçlar, kamu düzeni ve kamu güvenliğiyle yakın ilgileri nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır.

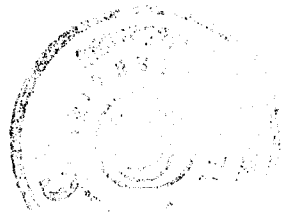
Tasarının 1 inci maddesi, bu gerekçelerle hazırlanmıştır.

2. 23 Nisan 1999 tarihine kadar sorumlu müdür sıfatı ile veya basın yoluyla yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıyla işlenen suçlardan dolayı verilen cezaların infazının veya bu suçlar nedeniyle açılması gerekli davaların açılmasının yahut açılmış olan davaların kesin hükme bağlanmasının ertelenmesi düşüncesiyle yürürlüğe konulan 28.8.1999 tarihli ve 4454 sayılı Basın ve Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasındaki "... basın yoluyla yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıyla işlenmiş olup ..." bölümünün Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 12 Ekim 2000 tarih ve 24198 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 19.9.2000 tarihli ve E. 1999/39, K. 2000/23 sayılı Kararında iptal gerekçesi olarak, düşünceyi açıklama özgürlüğü bağlamında basın yoluyla yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıyla işlenen suçlar yönünden erteleme adı altında bir olanak getirildiği, ancak aynı tür suçların daha az cezayı gerektiren basın yoluyla yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıyla işlenmemiş olanların kapsam dışı bırakıldığı, aynı tür suçu işleyenler için farklı uygulama öngören bu düzenlemenin haklı bir nedeninin bulunmadığı, adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, yalnız suç ve cezaların saptanmasında adil ölçülerin gözetilmesiyle yetinilemeyeceği, bunların kaldırılması, değiştirilmesi ya da kimi olanaklar tanınması söz konusu olduğunda da aynı ölçülerin esas alınmasının zorunlu olduğu belirtilerek, dava konusu düzenlemeyle aynı tür suçun daha ağırını erteleme kapsamına alıp, hafif olanını bu olanaktan yararlandırmamanın adil olduğunun ileri sürülemeyeceği belirtilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi, 4454 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmesi ve düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanımı yoluyla işlenmiş suçların madde kapsamına alınması amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.— 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş olan suçlar nedeniyle; verilen ölüm cezalarının yerine getirilmemesi, bu durumda olanlar hakkında tâbi oldukları kanunlardaki infaz hükümlerinin aynen uygulanması, müebbet ağır hapis cezasına hükümlü olanların ilgili kanunlarına göre çekmeleri gereken cezalarından, diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren suçları işleyenler ile cezaları şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya dönüştürülenlerin hükümlülük süresinden on yıl indirim yapılması, ancak muhtelif suçlar söz konusu olduğunda tüm suçların cezalarının toplamı üzerinden yapılacak indirimin on yılı geçmemesi ilkeleri getirilmektedir.

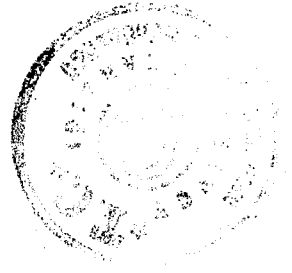
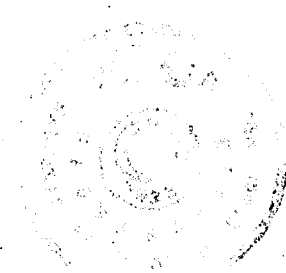
Ayrıca, 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş ve ilgili kanun maddesinde ölüm, müebbet ağır hapis ve üst sınırı on yılı aşan şahsî hürriyeti bağlayıcı ceza öngörülen suçlardan dolayı girişilmiş takibat ve açılmış davaların sonuçlandırılarak kesin hükme bağlanması; buna karşılık ilgili kanun maddesinde öngörülen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı on yılı geçmeyen suçlardan dolayı yapılan takibat ve kesin hükme bağlanmamış davaların ertelenmesi ve Türk Ceza Kanununun 95 inci maddesine paralel olarak, erteleme konusu suç kabahat ise bir yıl, cürüm ise beş yıl içinde bu kabahat veya cürüm ile aynı cins veya daha ağır şahsî hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir suç işlenmediğinde kamu davasının açılmaması, açılmış olan davanın ortadan kaldırılması öngörülmektedir.

Öte yandan, kamu düzeni ve kamu güvenliğiyle yakından ilgili bulunan bazı suçlar ile daha önce şartla salıverilme hükümlerinden yararlandığı hâlde yeniden suç işleyerek hüküm giyenlerin ve daha önce aftan yararlananların madde kapsamı dışında tutulması; cezaevinde disiplin cezası alanlar ile haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunup da firar hâlinde olanların ise bazı şartları yerine getirmeleri durumunda bu madde ile getirilen olanaklardan yararlandırılmaları düzenlenmektedir.

MADDE 2.— 4454 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının bir bölümünün Anayasa Mahkemesince iptali üzerine, iptal gerekçeleri dikkate alınarak, sorumlu müdür sıfatı ile işlenmiş suçlar dahil olmak üzere, basın yoluyla veya sözlü veya görüntülü yayın araçlarıyla yahut miting, kongre, konferans, seminer, sempozyum, açık oturum veya panel gibi her türlü toplantılarda yapılan konuşmalarla işlenen ve ilgili kanun maddesinde öngörülen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı oniki yılı geçmeyen suçlardan dolayı oniki yıl veya daha az şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilmiş bulunanların cezalarının infazının erteleneceği belirtilmiştir.

MADDE 3.— Yürürlük maddesidir.

MADDE 4.— Yürütme maddesidir.

**23 NİSAN 1999 TARİHİNE KADAR İŞLENEN SUÇLARDAN DOLAYI
ŞARTLA SALIVERİLMEME, DAVA VE CEZALARIN
ERTELENMESİNE DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1.— 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenen suçlar nedeniyle;

1. Verilen ölüm cezaları yerine getirilmez. Bu durumda olanlar hakkında tâbi oldukları kanunlardaki infaz hükümleri aynen uygulanır.

2. Müebbet ağır hapis cezasına hükümlü olanların çekmeleri gereken toplam cezalarından; şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilenler ile aldıkları ceza herhangi bir nedenle şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya dönüştürülenlerin toplam hükümlülük süresinden on yıl indirilir. İndirim, verilen her bir ceza için ayrı ayrı değil, toplam ceza üzerinden bir defaya mahsus yapılır. Ancak bir kişinin muhtelif suçlarından dolayı cezaları ayrı ayrı tarihlerde verilmiş olsa bile, bu cezalarının toplamı üzerinden yapılacak indirim on yılı geçemez.

Tâbi oldukları infaz hükümlerine göre çekmeleri gereken toplam cezalarından veya toplam hükümlülük sürelerinden on yıllık indirim yapıldıktan sonra ceza süresi veya hükümlülük süresi dolmuş olanlar, iyi hâlli olup olmadıklarına bakılmaksızın ve istemleri olmaksızın derhal; toplam cezaları on yıldan fazla olanlar ise tâbi oldukları infaz hükümlerine göre fazla olan cezalarını çektikten sonra şartla salıverilirler.

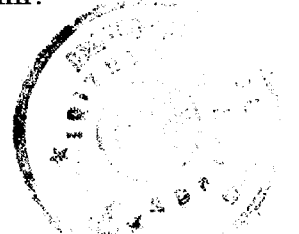
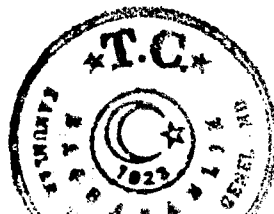
3. 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenen suçlar nedeniyle tutuklu olan sanıklardan;

a) Hazırlık soruşturmasında, iddianameye esas olan suçun niteliğine,

b) Son soruşturmada, iddianamede yazılı suça veya değişen suç niteliğine

göre kanunda belirtilen cezanın asgarî haddi esas alınmak suretiyle, tâbi oldukları infaz hükümlerine göre on yıllık indirim göz önüne alınarak, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren otuz gün içinde, kamu davası açılmamışlar için savcılıklarca, kamu davası açılan tutuklu sanıklar için mahkemelerce, dosyaları Yargıtayda veya Askerî Yargıtayda bulunanlar ilgili dairesince veya başsavcılıklarınca bu Kanuna göre hesaplamalar yapılarak; tutukluluk hâlinin devamı veya kaldırılması hakkında karar verilir.

23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş ve ilgili kanun maddesinde ölüm, müebbet ağır hapis ve üst sınırı on yılı aşan şahsî hürriyeti bağlayıcı ceza öngörülen suçlardan dolayı haklarında henüz takibata geçilmemiş veya hazırlık soruşturmasına girilmiş olmakla beraber dava açılmamış olan sanıkların yargılamaları yapılır. Yapılan yargılama sonunda mahkûmiyetine karar verilenlere de hükmün kesinleşmesinden sonra bu maddedeki şartla salıverilme hükümleri uygulanır.

4. 23 Nisan 1999 tarihine kadar işlenmiş ve ilgili kanun maddesinde öngörülen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı on yılı geçmeyen suçlardan dolayı haklarında henüz takibata geçilmemiş veya hazırlık soruşturmasına girilmiş olmakla beraber dava açılmamış veya son soruşturma aşamasına geçilmiş olmakla beraber henüz hüküm verilmemiş veya verilen hüküm kesinleşmemiş ise, davanın açılması veya kesin hükme bağlanması ertelenir; varsa tutukluluk hâlinin kaldırılmasına karar verilir. Bu suçlarla ilgili dosya ve deliller, bu bentte öngörülen sürelerin sonuna kadar muhafaza edilir.

Erteleme konusu suç kabahat ise bir yıl, cürüm ise beş yıl içinde bu kabahat veya cürüm ile aynı cins veya daha ağır şahsî hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir suç işlendiğinde, erteleme konusu suçtan dolayı da dava açılır veya daha önce açılmış bulunan davaya devam edilerek hüküm verilir. Öngörülen süreler, erteleme konusu kabahat veya cürüm ile aynı cins veya daha ağır şahsî hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren bir suç işlenmeksizin geçirildiğinde, ertelemeden yararlanan hakkında kamu davası açılmaz, açılmış olan davanın ortadan kaldırılmasına karar verilir.

5. Ancak;

a) Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 157, 161, 162, 168, 171, 172, 188, 191, 192, 202, 205, 208, 209, 211 ilâ 214, 216 ilâ 219, 240, 243, 264, 298, 301 ilâ 303, 305 inci maddelerinde, 312 nci maddenin ikinci fıkrasında, 313 üncü maddesinde, 314 üncü maddesinin birinci fıkrasında, 339 ilâ 349, 366, 367, 383, 394, 403 ilâ 408, 414 ilâ 418 ve 503 ilâ 506 ncı maddelerinde,

b) Askerî Ceza Kanununun 54 ilâ 62, 69, 76, 78, 79 ilâ 82, 85, 87 ilâ 102, 118, 121 ilâ 129, 131, 134, 135, 140, 148, 153, 159 ve 160 ncı maddelerinde,

c) Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 26 ilâ 30, 33 ve 36 ncı maddelerinde,

d) Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda,

e) Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde,

f) Orman Kanununun 91 ilâ 94, 104 ilâ 114 üncü maddelerinde,

g) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 inci maddesinde,

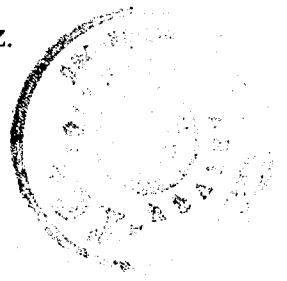
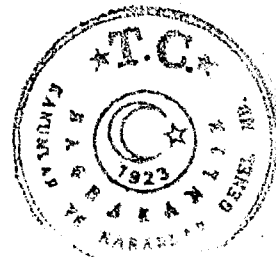
h) Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda,

i) Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişik Yapılmasına Dair Kanununun 7 nci maddesinde,

j) Bankalar Kanununda,

j) Vergi, resim ve harçlara ilişkin kanunlarda

yer alan suçları işleyenler hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

6. Daha önce şartla salıverilme hükümlerinden yararlandığı hâlde yeniden suç işleyerek hüküm giyenler ile daha önce çıkarılmış bir aftan yararlananlar, bu madde hükümlerinden yararlanamazlar.

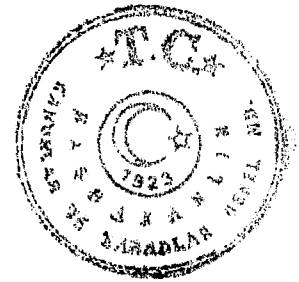
7. Bu maddeden yararlanacaklar hakkında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun Ek 2 nci maddesindeki indirim hükümleri uygulanmaz.

8. Bu Kanununun yayımı tarihinden sonra, cezaevinin disiplinini bozucu hareketlerinden dolayı disiplin cezası alanlar, Ceza İnfaz Kurumları ile Tevkifevlerinin Yönetimine Dair Tüzük hükümlerine göre disiplin cezaları kaldırılmadığı sürece, bu madde hükümlerinden yararlanamazlar.

9. Haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunup da firar hâlinde olanlar bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde resmî mercilere başvurup teslim olmadıkları takdirde bu madde hükümlerinden yararlanamazlar.

MADDE 2. — 28.8.1999 tarihli ve 4454 sayılı Basın ve Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanunun 1 inci maddesinin Anayasa Mahkemesince bir bölümü iptal edilen birinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“23 Nisan 1999 tarihine kadar sorumlu müdür sıfatı ile işlenmiş suçlar dahil, basın yoluyla veya sözlü veya görüntülü yayın araçlarıyla yahut miting, kongre, konferans, seminer, sempozyum, açık oturum veya panel gibi her türlü toplantılarda yapılan konuşmalarla işlenmiş olup; ilgili kanun maddesinde öngörülen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınırı oniki yılı geçmeyen suçlardan dolayı oniki yıl veya daha az şahsî hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm edilmiş bulunan kimselerin cezalarının infazı ertelenmiştir.”

T/ 128

MADDE 3 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

Bülent Ecevit
BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN

<i>D. Baştan</i> D. BAŞÇELİ Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	<i>H. H. Özkan</i> H. H. ÖZKAN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	<i>M. Yılmaz</i> M. YILMAZ Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	<i>M. R. Önal</i> M. R. ÖNAL Devlet Bakanı V.
<i>P. D. Toskay</i> P. D. TOSKAY Devlet Bakanı	<i>M. Kececi</i> M. KECECİ Devlet Bakanı	<i>S. S. Gürel</i> Prof. Dr. Ş. S. GÜREL Devlet Bakanı	<i>F. Bal</i> F. BAL Devlet Bakanı
<i>K. Valova</i> K. VALOVA Devlet Bakanı	<i>M. Yılmaz</i> M. YILMAZ Devlet Bakanı	<i>R. Mirzaoglu</i> Prof. Dr. R. MIRZAOĞLU Devlet Bakanı	<i>B. K. Yücelen</i> B. K. YÜCELEN Devlet Bakanı
<i>H. Gemici</i> H. GEMİCİ Devlet Bakanı	<i>R. Mirzaoglu</i> Prof. Dr. R. MIRZAOĞLU Devlet Bakanı V.	<i>E. S. Gaydali</i> E. S. GAYDALI Devlet Bakanı	<i>F. Önlü</i> F. ÖNLÜ Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. M. Akay</i> Prof. Dr. M. AKAY Devlet Bakanı	<i>S. Türk</i> S. TÜRK Adalet Bakanı	<i>S. Çakmakoglu</i> S. ÇAKMAKOĞLU Milli Savunma Bakanı	<i>S. Antan</i> S. ANTAN İçişleri Bakanı
<i>I. Cem</i> I. CEM Dışişleri Bakanı	<i>S. Oral</i> S. ORAL Maliye Bakanı	<i>F. Önlü</i> F. ÖNLÜ Milli Eğitim Bakanı V.	<i>B. Önal</i> B. ÖNAL Bayındırlık ve İskan Bakanı
<i>Doç. Dr. G. Ö. Gürmü</i> Doç. Dr. G. Ö. GÜRMÜ Sağlık Bakanı	<i>Prof. Dr. E. S. Öz</i> Prof. Dr. E. S. ÖZ Ulaştırma Bakanı	<i>H. Y. Gökalt</i> Prof. Dr. H. Y. GÖKALT Tarım ve Köyşleri Bakanı	<i>Y. Okuyan</i> Y. OKUYAN Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
<i>A. K. Anırlı</i> A. K. ANIRLI Sanayi ve Ticaret Bakanı	<i>M. C. Eşmen</i> M. C. EŞMEN En. ve Tab. Kay. Bakanı	<i>M. İ. Talay</i> M. İ. TALAY Kültür Bakanı	<i>E. Mumcu</i> E. MUMCU Turizm Bakanı
<i>M. Çağ</i> Prof. Dr. M. ÇAĞAN Orman Bakanı	<i>F. Aytekin</i> F. AYTEKİN Çevre Bakanı		

Dosya No.

101-216

2015